

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ | ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ & ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 22-24, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΣΥΝΟΨΕΙΣ

“Η Μουσική Στην Ψηφιακή Εποχή: Streaming & Τεχνητή Νοημοσύνη”, ήταν ένα διεθνές forum που συνδιοργάνωσε ο ΑΠΟΛΛΩΝ (ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων Ελλήνων μουσικών) και η FIM (Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών). Καθώς το **περιεχόμενο που παράγεται από Τεχνητή Νοημοσύνη και η κυριαρχία των πλατφορμών streaming εξαπλώνονται**, το συνέδριο εξέτασε πώς **τα μοντέλα εσόδων, τα νομικά πλαίσια και η καλλιτεχνική εργασία αναδιαμορφώνονται** σε μια ψηφιακή οικονομία που δίνει προτεραιότητα στην κλίμακα έναντι της βιωσιμότητας.

Το συνέδριο συγκέντρωσε καλλιτέχνες, επαγγελματίες της μουσικής βιομηχανίας, νομικούς, ακαδημαϊκούς, πολιτικούς, διανοητές και τεχνολόγους γύρω από τρία κεντρικά ερωτήματα:

- Πώς διασφαλίζονται **βιώσιμα και δίκαια μοντέλα αμοιβής** σε μια κορεσμένη ψηφιακή αγορά;
- Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των δημιουργών όταν **τα συστήματα ΤΝ εκπαιδεύονται με το έργο τους το οποίο στη συνέχεια ανταγωνίζονται**;
- Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του νομοθέτη στη διαμόρφωση **ηθικής ΤΝ και δικαιότερων ψηφιακών αγορών**, χωρίς να εμποδίζεται η καινοτομία;

Μετά τις παρεμβάσεις των **Gadi Oron** (Γενικού Διευθυντή της CISAC) και **Tilo Gerlach** (Προέδρου ΔΣ της ΑΕΡΟ ARTIS), και την παρουσίαση μιας συνεκτικής νομοθετικής πρότασης κατά την κεντρική ομιλία της συνεδρίας από τον **Γιάννη Μαραγκουδάκη** (Διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας του ΑΠΟΛΛΩΝ), στην τελευταία συνεδρία με συντονιστή τον Μαραγκουδάκη συμμετείχαν νομικοί και νομοθέτες από το διεθνές στερέωμα : ο **Roberto Mello** (Διευθύνων Σύμβουλος της ABRAMUS), ο **Pál Tomori** (Διευθύνων Σύμβουλος της EJI), ο **Κωνσταντίνος Χριστοδούλου** (Κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών), ο **Xavier Blanc** (Νομικός Σύμβουλος της ΑΕΡΟ ARTIS), ο **Ben Kessler** (Διευθυντής Κυβερνητικών Σχέσεων της AFM) και ο **Marcos Alves de Souza** (Γενικός Γραμματέας Πνευματικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Πολιτισμού της Βραζιλίας).

APOLLON
GREEK MUSICIANS'
COLLECTING SOCIETY

G. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΤΝ | ΠΙΘΑΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

1. Πλαίσιο και Σύνθεση

Αφήνοντας πίσω τα αντικρουόμενα αφηγήματα περί βιομηχανικής καινοτομίας και την οργή των δημιουργών, η τελευταία ενότητα λειτούργησε ως η ρεαλιστική και επείγουσα κορύφωση του συνεδρίου. Αποδόμησε μεθοδικά τα επιχειρήματα της βιομηχανίας περί αυτορρύθμισης και παρουσίασε ένα ενιαίο νομοθετικό σχέδιο δράσης.

2. Το Τρίπτυχο της CISAC

Ο **Gadi Oron** (CISAC) δήλωσε ότι η χρήση προστατευόμενων έργων για την εκπαίδευση μοντέλων ΤΝ χωρίς προηγούμενη συναίνεση και αποζημίωση **δεν είναι εκπαίδευση αλλά κλοπή**. Πρότεινε ένα νομοθετικό πλαίσιο βασισμένο σε τρεις πυλώνες : **Διαφάνεια, Συναίνεση και Αποζημίωση**, το οποίο συνεπάγεται ότι οι προγραμματιστές και χρήστες ΤΝ πρέπει να αποκαλύπτουν ποια έργα χρησιμοποίησαν και να αναζητούν τη συναίνεση των δικαιούχων καταβάλλοντας εύλογη αποζημίωση σε εκείνους. Αφού στηλίτευσε τη στρεβλή εφαρμογή του Κανονισμού της ΕΕ για την ΤΝ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανέφερε το πρόσφατο μοντέλο αδειοδότησης ΤΝ από τη STIM, που βασίζεται στην αρχή **“ακολουθήσε το έργο”**, αποδεικνύοντας ότι η διαφάνεια και η αποζημίωση με σεβασμό της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι δυνατή. Τέλος, μνημόνευσε τη μελέτη της CISAC για την ΤΝ, βάσει της οποίας τα εισοδήματα των μουσικών δημιουργών θα μειωθούν κατά 24% έως το 2028 σε περίπτωση που η ΤΝ αφεθεί αρρύθμιστη.

3. Το Μοντέλο «Ιδιωτικού Αντίγραφου»

Ο **Tilo Gerlach** (AEPO ARTIS) Ο Tilo Gerlach υποστήριξε ότι η θέσπιση ενός δικαιώματος αποζημίωσης ανεπίδεκτου παραιτήσεως, υποκείμενου σε **υποχρεωτική συλλογική διαχείριση**, τόσο για τα δεδομένα εκπαίδευσης (input) όσο και για το παραγόμενο προϊόν ΤΝ (output), **υπό τη μορφή μιας εισφοράς ή ενός τέλους**, κατά το καθεστώς που ισχύει για το ιδιωτικό αντίγραφο, αποτελεί τη μόνη λύση. Επισήμανε την ανάγκη διαφάνειας των έργων αυτόνομης ΤΝ, θεωρώντας τη **δήλωση εξαίρεσης (opt-out) ζωτικής σημασίας** στο πλαίσιο της εξαίρεσης για την **εξόρυξη δεδομένων (TDM exception)**. Τέλος, στηλίτευσε τη χρήση από εκδότες και παραγωγούς απαρχαιωμένων συμβατικών προβλέψεων για τη μεταβίβαση δικαιωμάτων μορφών εκμετάλλευσης που θα ανακαλυπτόταν στο μέλλον, δηλώνοντας ότι σε καμία περίπτωση οι εν λόγω προβλέψεις δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής για την ΤΝ.

4. Οι Πρωτοβουλίες της Βραζιλίας

Ο **Roberto Mello** παρουσίασε το **μοντέλο αδειοδότησης ΤΝ** της Βραζιλίας, αναφερόμενος στο Σύνταγμα της χώρας που αναγνωρίζει πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα σε ανθρώπους και όχι σε μηχανές. Μνημόνευσε τη **δημιουργία εκτεταμένων βάσεων δεδομένων** που περιέχουν εκατομμύρια μουσικά έργα και ηχογραφήματα σε συνδυασμό με **λογισμικό αναγνώρισης** περιεχομένου ικανό να ανιχνεύσει προϊόντα αυτόνομης ΤΝ. Αυτή η προσπάθεια στη Βραζιλία οδήγησε τους χρήστες να καταβάλλουν δικαιώματα στους ΟΣΔ για τη χρήση περιεχομένου ΤΝ και επέτρεψε στους ΟΣΔ να αρνηθούν την εγγραφή προγραμματιστών ΤΝ ως δικαιούχων. Επί πλέον, πρότεινε ότι **κάθε προϊόν που είναι αποτέλεσμα ΤΝ σε ποσοστό ανώτερο του 30%, πρέπει να θεωρηθεί προϊόν αυτόνομης και όχι υποβοηθούμενης ΤΝ**. Τέλος, δήλωσε ότι το υπό ψήφιση νομοσχέδιο αδειοδότησης ΤΝ στη Βραζιλία απαγορεύει σε εκδότες και παραγωγούς την επίκληση για την αδειοδότηση ΤΝ συμβατικών προβλέψεων που προβλέπουν συλλήβδην τη μεταβίβαση δικαιωμάτων για μορφές εκμετάλλευσης που θα ανακαλυπτόταν στο μέλλον.

Ο **Marcos Alves de Souza** εισέφερε μια εκ των έσω θεώρηση της ευρισκόμενης σε εξέλιξη διαδικασίας ψήφισης ενός **νομοσχεδίου για τη ρύθμιση της ΤΝ στη Βραζιλία**, το οποίο εγκρίθηκε από τη Γερουσία, πλην όμως συναντά αντίσταση στη Βουλή των Αντιπροσώπων υπό την τεράστια πίεση των εταιρειών τεχνολογίας, που υποστηρίζουν ότι τα πνευματικά δικαιώματα δεν πρέπει να εμποδίζουν την καινοτομία, ότι το δόγμα της 'δίκαιης χρήσης' για την ΤΝ πρέπει να εφαρμοσθεί διεθνώς, καθώς και ότι είναι αδύνατη η αποζημίωση εκατομμυρίων δικαιούχων. Σύμφωνα με το υπό ψήφιση νομοσχέδιο, προβλέπεται ανεπίδεκτο παραίτησης **δικαίωμα αποζημίωσης** όλων των δικαιούχων, καθιερώνεται **υποχρέωση διαφάνειας** έναντι εκείνων, προστατεύονται το ηθικό δικαίωμα και το δικαίωμα στην προσωπικότητα των δικαιούχων, υιοθετείται ένα **ευρύ σύστημα δήλωσης εξαίρεσης (opt-out system)**, κατ' εξαίρεση του συστήματος της αυτοδίκαιης απόκτησης των πνευματικών δικαιωμάτων, ορίζεται ότι **το προϊόν ΤΝ πρέπει να φέρει κατάλληλη σήμανση** ενώ οι πλατφόρμες ΤΝ πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις του εν λόγω νόμου ακόμη και εάν τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιούν έχουν εκπαιδευτεί εκτός της χώρας. Εφαρμοστικοί νόμοι θα καθορίσουν το είδος του παραγόμενου προϊόντος ΤΝ (output) που θα τυγχάνει προστασίας και θα γεννά δικαιώματα, καθώς και ζητήματα σχετικά με την ανιχνευσιμότητα των μεταδεδομένων προϊόντων ΤΝ.

5. Η Αποτυχία του TDM στην ΕΕ

Ο **Pal Tomori**, αναγνωρίζοντας ότι η ΤΝ αποτελεί μια πραγματικότητα, πρόκρινε την **ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης** προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των δικαιούχων, τόσο για τα **δεδομένα εκπαίδευσης (input)** όσο και για το **παραγόμενο προϊόν ΤΝ (output)**, δεδομένης της αδυναμίας αυτορύθμισης της αγοράς και αποτελεσματικής παρέμβασης **εκ μέρους της WIPO**. Επισήμανε τη σημασία των δεδομένων για την εκπαίδευση των συστημάτων ΤΝ, άνευ των οποίων οι μηχανές θα ήταν απλώς άδεια κελύφη, αναφέροντας ότι δεν είναι απαραίτητη η πλήρης κατανόηση των αλγορίθμων συστημάτων ΤΝ για την αδειοδότηση αυτής. Πρότεινε την **τροποποίηση της νομοθεσίας** ώστε να έχουν δικαίωμα υποβολής δήλωσης εξαίρεσης (opt-out) ακόμη και ΟΣΔ που δεν διαχειρίζονται το δικαίωμα αναπαραγωγής. Τέλος, εξέφρασε την αντίθεσή του σε χώρες που εργαλειοποιούν την ΤΝ ως ζήτημα εθνικής ασφάλειας.

Ο **Xavier Blanc** εστίασε στην **ανάγκη διαφάνειας**, ιδίως για την πρόσβαση στην πληροφορία που είναι απαραίτητη για την αδειοδότηση τόσο των δεδομένων εκπαίδευσης (input) όσο και του παραγόμενου προϊόντος (output) της αυτόνομης ΤΝ. Εκδήλωσε την αντίθεσή του **στην ερμηνεία της εξαίρεσης εξόρυξης δεδομένων (TDM exception)** που προβλέπει τη δυνατότητα δήλωσης εξαίρεσης (opt-out) για εμπορική χρήση ΤΝ, ένα δικαίωμα που πρέπει να αναγνωρίζεται σε δικαιούχους και ΟΣΔ. Τέλος, επισήμανε την ανάγκη εξαίρεσης του περιεχομένου ΤΝ από την εξαίρεση εξόρυξης δεδομένων (TDM exception), καθώς όταν υιοθετήθηκε η Οδηγία, η ΤΝ δεν τύγχανε

ευρείας εφαρμογής, πρότεινε δε μια ερμηνευτική προσέγγιση παρόμοια με εκείνη του ιδιωτικού αντιγράφου που θα κατέληγε σε ένα δικαίωμα εύλογης αμοιβής / δίκαιης αποζημίωσης, βάσει μιας **εξαίρεσης του δικαιώματος αναπαραγωγής**.

Ο **Κωνσταντίνος Χριστοδούλου**, εκφράζοντας τον προβληματισμό του για τον στόχο του Συνεδρίου, θεώρησε τον στόχο σύναψης μια **νέας διεθνούς Συνθήκης για την ΤΝ** ως υπερβολικά φιλόδοξο. Ανάφερε ότι η επιδίωξη μιας νέας ευρωπαϊκής Οδηγίας θα αποτελούσε μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση, πλην όμως η σχετική Οδηγία που εισήγαγε την εξαίρεση εξόρυξης δεδομένων (TDM exception) είναι μάλλον πρόσφατη. Ιδίως επέστησε την προσοχή ότι οποιαδήποτε εθνική νομοθετική πρωτοβουλία κρατών μελών της ΕΕ για τη ρύθμιση της ΤΝ δεν είναι δυνατόν να έρχεται σε αντίθεση με την εξαίρεση εξόρυξης δεδομένων (TDM exception). Επί πλέον, τάχθηκε υπέρ του δικαιώματος των **ΟΣΔ να προβαίνουν σε δήλωση εξαίρεσης (opt-out) για λογαριασμό των μελών τους**, ακόμη και με μη μηχαναγνώσιμα μέσα. Ακολούθως, επιφυλάχθηκε εάν είναι δυνατόν η αξίωση αποζημίωσης στο πλαίσιο της ΤΝ να συμπεριλάβει και την προσβολή προσωπικότητας των δικαιούχων, ισχύοντος του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Τέλος, επισήμανε ότι η εξαίρεση εξόρυξης δεδομένων (TDM exception) αντιμετωπίζει ενιαία τόσο τα δεδομένα εκπαίδευσης (input) όσο και το παραγόμενο προϊόν ΤΝ (output), ενδεχομένως θεωρώντας τα δεδομένα εκπαίδευσης (input) ως μορφή μεταβατικής αναπαραγωγής.

6. Η Νομοθετική Δράση στις ΗΠΑ

Ο **Ben Kessler** (AFM) δήλωσε ότι αντιλαμβάνεται την ΤΝ όχι μόνον ως ζήτημα πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και ως **ζήτημα προστασίας του καταναλωτή**. Υποστήριξε ένα μοντέλο αδειοδότησης τόσο των δεδομένων εκπαίδευσης (input) όσο και του παραγόμενου προϊόντος (output) της αυτόνομης ΤΝ, βασισμένο σε τρεις πυλώνες : **Συναίνεση, Διαφάνεια και Αποζημίωση**, επιλέγοντας ένα **σύστημα δήλωσης συναίνεσης (opt-in system) έναντι οποιουδήποτε συστήματος δήλωσης εξαίρεσης (opt-out system)**, το οποίο θεωρεί ότι είναι αντίθετο με βασικές αρχές των περιουσιακών δικαιωμάτων επί των προστατευόμενων έργων. Διευκρίνισε ότι **δεν υφίσταται η έννοια της συλλήβδην “δίκαιης χρήσης” ΤΝ**, η οποία πρέπει να κρίνεται ανά περίπτωση, και δήλωσε ότι είναι προτιμότερο που το Σχέδιο Δράσης για την ΤΝ που εκπονήθηκε από τον Λευκό Οίκο στις ΗΠΑ δεν μνημονεύει καθόλου την πνευματική ιδιοκτησία από την προσέγγισή της με εσφαλμένο τρόπο. Τέλος, μας πληροφόρησε για σειρά εκκρεμών νομοθετικών πρωτοβουλιών με διακομματική στήριξη στις ΗΠΑ, όπως ο **Νόμος για την Εκπαίδευση της ΤΝ**, που κατοχυρώνει το δικαίωμα του δικαιούχου να γνωρίζει εάν το έργο του χρησιμοποιήθηκε για την εκπαίδευση συστήματος ΤΝ, ο **Νόμος για τη Διαφάνεια στην ΤΝ**, που προβλέπει την υποχρέωση των εταιρειών τεχνολογίας να καταγράφουν τα έργα που χρησιμοποιούν για την εκπαίδευση

συστημάτων ΤΝ, ο **Νόμος για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων από την ΤΝ**, που αναγνωρίζει ατομική αξίωση του δικαιούχου όταν προστατευόμενο έργο του χρησιμοποιείται χωρίς τη ρητή συναίνεσή του, ορίζοντας ότι αυτό αποτελεί ομοσπονδιακό αδίκημα, και ο **Νόμος για την Προστασία των Επαγγελματιών Μουσικών**, που επιτρέπει και σε ανεξάρτητους μουσικούς να διαπραγματεύονται συλλογικώς με εταιρείες τεχνολογίας και πλατφόρμες ΤΝ, ακόμη και υπό την ισχύ αντιμονοπωλιακών κανόνων υπέρ των τελευταίων.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΑΛΕΣΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

- Οι ομιλητές οριοθέτησαν την τρέχουσα κατάσταση όχι ως μια τεχνολογική εξέλιξη στην οποία οφείλουμε να προσαρμοστούμε, αλλά ως μια **κρίση που απαιτεί άμεση και δυναμική νομική παρέμβαση** για τη διόρθωση μιας τεράστιας αστοχίας της αγοράς και την αποτροπή αυτού που χαρακτηρίστηκε επανειλημμένα ως **“η μεγαλύτερη κλοπή στην ιστορία της ανθρωπότητας”**.
- Το ηχηρό συμπέρασμα της τελικής συνεδρίας ήταν ότι η **αυτορρύθμιση της αγοράς έχει αποτύχει**, καθιστώντας τη δεσμευτική νομοθετική δράση, θεμελιωμένη στους αδιαπραγμάτευτους πυλώνες της **διαφάνειας**, της **συναίνεσης** και της **αμοιβής**, τη μόνη βιώσιμη λύση για το μέλλον.
- Η ενότητα ολοκληρώθηκε με μια αίσθηση κατεπείγοντος. Οι ομιλητές προειδοποίησαν για τις **καταστροφικές οικονομικές συνέπειες** – μια προβλεπόμενη απώλεια 24% των εσόδων των δημιουργών μουσικής (€4 δισ. ετησίως) έως το 2028, εάν δεν αναληφθεί δράση. Οι προσπάθειες άσκησης πίεσης (lobbying) από τις μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες περιγράφηκαν ως “οδομαχίες”.
- Το τελικό, ηχηρό μήνυμα ήταν ένα **κάλεσμα προς τις κυβερνήσεις και τους νομοθέτες παγκοσμίως να παρέμβουν άμεσα**. Η εποχή της εμπιστοσύνης στην αγορά έχει παρέλθει. **Απαιτείται τώρα ένα ισχυρό, νομικά εκτελεστό πλαίσιο** για να αποτραπεί “η μεγαλύτερη κλοπή στην ιστορία της ανθρωπότητας” και να διασφαλιστεί ότι η ΤΝ θα γίνει συνεργάτης των δημιουργών, και όχι ο αντικαταστάτης τους.